

© Fien Cools

Naam sessie	Praktijkverhaal Zennelab
Naam spreker(s)	Isolde Vandemoortele - Riso
De insteek van de sessie = korte beschrijving van waar het in deze sessie over gaat en/of beschrijving van de praktijk(organisatie)	
<p>In 2015 werd Zennelab in het leven geroepen. Samen met de stad wil Riso (Regionaal Instituut voor Samenlevingsopbouw) Vlaams-Brabant de bestaande wijk integreren in de stadsvernieuwing. In 2025 zal de wijk Broek deel uitmaken van het nieuwe stadsdeel. Het doel van het project is een aangename en bewoonbare wijk, ook voor kwetsbare bewoners.</p>	
Wat blijft hangen? = enkele quotes, tips of statements die tijdens deze sessie naar boven kwamen	
<p>Isolde is opbouwwerkster bij Samenlevingsopbouw vzw sinds 2015 in een voltijdse betrekking.</p> <p>'In die tijd was er veel gedoe rond de mogelijke inplanting van het commerciële bouwproject Youplace, wij wilden als reactie een project 'Yourplace' maken, maar dat mocht niet. In het kader van het project 'Samenlevingsopbouw, motor voor stadsvernieuwing Broek' werd Riso ingezet om de nodige expertise aan te reiken en om het programmaverloop in wijk Broek verder cocreatief, samen met de bewoners, vorm te geven: Zennelab.'</p>	

Buurtschets:

- Wijk Broek (Vilvoorde, arme stad rand Brussel). Broek is uitgesproken multicultureel, met 1200 inwoners, veel bewoners met een grote schoolse achterstand, één-inkomensgezinnen en het is een doorgangswijk. Nieuwe mensen komen uit Brussel (o.a. veel Marokkaanse gezinnen ...) De oudere mensen zijn meestal Vlaams, Portugees of Spaans). Er is ook een Afrikaanse groep, er wonen mensen uit Kosovo, ...
- In de buurt is er ook de 'gated community' van Woestijnvis, met bewoners in lofts.
- Ontwikkeling aan het kanaalpark, en de 'witte blokken': 1000 nieuwe woningen en er is de oude Renault-fabriek.
- Broek is ingesloten door de ring, de N1, de Zenne.
- Heel veel noodkopers: eigenaars die aan de dure huurmarkt willen ontsnappen door een betaalbare, maar helaas slechte woning te kopen.

'Het is een rustige buurt die nu serieus wordt opengetrokken, met veel verkeer en bouwwerken. Dit legt veel druk op de buurt. Onze opdracht bij Zennelab was: 'Hoe kunnen we deze ontwikkelingen positief laten gebeuren voor de buurt?'

Isolde illustreert haar verhaal in de [presentatie](#) met foto's, met luchtfoto's/kaartjes (zie bijlage).

Het traject van Isolde bij Samenlevingsopbouw Vilvoorde vanaf 2015:

Ze werkte eerst actief rond wonen. 'Werken aan woonkwaliteit was voor ons de belangrijkste opdracht daar. Werken met verschillende gemeenschappen is onze manier van werken.'

Kwaliteitsvolle publieke ruimte / sociale infrastructuur: 'Het buurthuis is nu een vehikel om rond woonkwaliteit te werken, maar we merken dat het een nood invult. Het is dus ook een doel geworden.'

Het proces is co-creatief: 'Dit kan een leerproces zijn, emancipatief, maar ook voor de stad een leerkans. Met ook voor ons enkele uitdagingen. Zennelab is een heel organische en chaotische organisatie. Ik ga qua termen toch bepaalde groepen benoemen, in functie van helderheid van m'n betoog. Het gaat altijd om groepen met een bepaalde kwetsbaarheid. Mensen in de betere buurten (lofts Woestijnvis bv) van de wijk, hebben vaak een nood aan bv. binding met de oude buurt, met het sociaal netwerk dat daar is, omdat zo'n netwerk hen nu ontbreekt (als nieuwe bewoner).'

Vraag:

Wat is het doorlopen traject met de doelgroepen ... voorbeelden?

'We werken vooral met de volksbuurt, maar we willen geen ghetto creëren, wel linken leggen met andere inwoners in Vilvoorde, de nieuwe bewoners enz.

Voor ons helpt dat om de woonkwaliteit te verbeteren van de mensen in de volkswijk. Het maakt mensen sterker om hun netwerk te verbreden en te vergroten. Safe spaces zijn ook belangrijk: zich kunnen erkennen in andere mensen in de werking, maar tegelijk uitgedaagd worden om andere, nieuwe mensen te leren kennen.'

Een diversiteit aan betrokken actoren

'De leegstaande woningen geven een verloederde indruk!'

'De leegstand zal krakers aantrekken!'

'Als we deze plek laten gebruiken, dan krijgen we de gebruikers nadien niet meer weg!'

'Er is veel vandalisme en sluikestort!'

'We doen ons best om het te onderhouden maar we kunnen hier toch ons bed niet maken!'

'Vroeger was het hier veeeeel beter! Iedereen kende mekaar, we zaten altijd buiten! Nu is iedereen op zijn eigen.'

'Een petanquebaan zou leuk zijn!'

'Ik zou hier wel willen testen of k hier een bedrijfje kan opzetten!'

'We kunnen wekelijks koken met de buurt! Of een moestuin starten!'

'Een sportplein!'

'Een fietsherstelplek!'

'Kinderactiviteiten!'

Eerste jaar van de werking Zennelab:

'Er was een volkscafé, een carnavalsvereniging en een leegstaand gebouw waarin een armoedevereniging zat met een speel-o-theek en een fabriekspand dat afgebroken ging worden. Dat was de beginsituatie. Een programma voor de zomer werd in elkaar geflanst via verenigingen. We boden een aantal activiteiten aan, yoga, nederlandse les, ... Soms kwam er niemand, soms een paar mensen. Kinderactiviteiten waren meteen een succes, de ouders heb ik niet gezien. Het was toch vooral een solo job. De infrastructuur was ruw: een loods, geen verwarming.

Er onstond het idee om iets te doen met dat braakliggend terrein. De provincie werd aangesproken en een project gestart om daar een park te maken. Een aantal mensen wilden initiatief nemen rond de loods: buurt, cultuursector ...'.

Op welke manier kunnen jullie een antwoord bieden op noden uit de buurt, die ook voor jullie een win zijn?

'In de winter was het veel te koud in de loods: activiteiten vielen stil. In februari hebben we dat terug in gang moeten trekken. Voordeel: je roest niet vast in bepaalde groepjes en initiatieven Nadeel: je verliest wel mensen.'

Fietslabo: heel concreet. Activiteit, ontmoeting, verschillend mensen betrekken en linken aan de woonnoden/-problematiek. Herstel, fietsles, workshops. Uitgegroeid tot een vast gegeven in de wijk. Ook **de moestuin** is zo. Je hebt daar niet veel infrastructuur voor nodig.

Die tuin is de 'onthaalplek' geworden. Compost brengen ... Het **kleine ontmoeten** is daarin heel belangrijk. De moestuin is daar heel interessant voor.

Uitdagingen:

'Werken in de openbare ruimte. Er wordt een straat door het park getrokken: hoe zal men rekening houden met defunctie(s) van het park? Zal daar rekening mee gehouden worden?'

Bouwrenovatie is ook een belangrijke voor de mensen.'

'Andere zaken gebeuren heel organisch. Dossiers, aanvragen bij de stad doen we ook met een vorm van participatief proces met de bewoners.'

CFr Slide met lijst activiteiten.

- Er is een theatervoorstelling bij ons in de buurt gekomen (aanbod van CC, kindervoorstelling): kinderen uit de buurt ingeschreven. Je moet die echt uit huis gaan halen. Dat is een drempel te veel voor een cc. Het is onze opdracht om cultuur naar hier te brengen en deze mensen te bereiken, maar zo ver gaan is voor ons niet mogelijk.
- 2 acrobaten. Interactieve tour door de wijk. In het gebouw van Woestijnvis.
- Hebben heel de show gestolen, het was super. Heel fijn. Het is zoeken soms.
- Foto van een vrouw met bos bloemen. De uitbaatster van het Volkscafé is vorige zomer ziek geworden en in het ziekenhuis opgenomen en het café is gesloten. De vlaamse inwoners van de wijk die stamgasten waren hebben een pop-up georganiseerd om haar te vieren. (Marokkaanse) buurtbewoners zijn haar gaan bezoeken in 't ziekenhuis, koken voor haar. Zij vergaderen wel niet mee, maar doen het op een andere manier. Vergaderen op café is niet voor iedereen ok, het is zoeken naar verschillende manieren.

Slide: diversiteit aan participatie-instrumenten

'We zijn opbouwerkers. Niet alles loopt met tools en instrumenten. Soms wel: met maquettes werken, fotografie ... om mensen te betrekken.'

'Ook een uitdaging is om mensen op tijd op een vergadering krijgen. We nodigen uit op een busuitstap en op de bus kan je ook op een relaxe manier gesprekken aangaan. Bij ons op Zennelab is dat veel moeilijker. Het taalgegeven is heel moeilijk: het moet in het Nederlands bij ons.'

Slide: diversiteit aan partners en initiatiefnemers.

Slide: concrete realisaties en opvolging:

Het is belangrijk om goed op te volgen uit de noden. De Loodstuin is een grote realisatie.

Diversiteit aan p-mogelijkheden en begeleiding: vrijwilligers, bewoners, beroepskrachten ... Die mix is niet heel evident. Heel organisch. Sommigen willen niet vrijwilliger genoemd worden. Anderen noemen zich vrijwilliger en doen niets concreet maar brengen wel sfeer in huis.

Bram (fietsherstelplek) heeft een psychische aandoening. Heeft veel aandacht nodig: als er geen mensen langskomen en een klapke doen, dan vindt hij het niet leuk. We kunnen daar gezien de capaciteit, niet altijd aan tegemoet komen. Hij wilde komen omdat hij bang was van allochtonen en dat motiveerde hem om naar Zennelab te komen. 'Ik wil arme kindjes helpen'. Maar als die kindjes dan geen dankbaarheid tonen of de boel op stelten zetten loopt het voor hem mis.

De Samentuin:

Daar ontpopt het kleine ontmoeten zich. Creëert netwerken tussen bewoners. Superdiversiteit. Afspraken zijn niet altijd gemakkelijk. Loopt heel organisch. Ontdekken van talenten: iemand die niet hard werkt in de tuin, maar die zo spontaan mensen verbindt. Thuisgevoel: mensen zijn daar thuis. Voor mensen die veel structuur nodig hebben, is dat moeilijk.

Fysieke ruimte:

- Is niet neutraal
- Drempels
- Thuisgevoel en uitdaging.

Er is brand in het gebouw geweest: de look heeft impact. Nu is er graffiti aangebracht. Jongeren herkennen zich nu meer in de plek, anderen dan weer net niet. Sommigen willen niet vereenzelvigd worden met Zennelab: associatie met arme mensen. Dat heeft impact op onze werking.

Urban tractor: burgerinitiatief: tussen de Marollen en de hoofdstad is die hoge, sterke drempel naar de stad. Belangrijk om die weg te werken.

Voorwaarden voor participatie: slide.

- Vraag/nood
- Vermogen
- Welzijn
- Tijd en ruimte
- Fysieke ruimte
- Middelen
- Kennis en vaardigheden
- Verbondenheid
- Ontmoeting en gemeenschap
- Erkenning en waardering
- Verhaal
- Samenwerken.
- Diversiteit aan pioniers.

Aandachtspunten:

- Vertrouwensband uitbouwen, vraagt jaren. Maar is er nu.
- Communicatie: sms'ën, de dag zelf soms... op maat zoeken naar wat werkt.
- Minimum aan hygiëne en orde.

Elementen voor een uitdagende buurtplek:

- Algemeen
Mogelijkheden tot het kleine ontmoeten,
Balans tss veilige ruimte + uitdaging,
Durven loslaten en durven fouten maken

- Sociale omkadering
Flexibel opnemen van diversiteit aan rollen,
Individuele dienstverlening en doorverwijzing,
Individen en groepen verbinden,
Outreaching werken,
Een vertrouwenspersoon met aandacht voor welzijn en kwetsbaarheid,
Aandacht voor drempels en voor het impliciete,
Begeleiding waar nodig + vrijheid en ruimte voor experiment,
- Communicatie
Diversiteit aan communicatiemiddelen: sleutelfiguren,
whatsapp, sms, telefoon, fb, instagram, flyer, boekje, deur aan
deur, ...
Verhaal van verbinding en open karakter,
Heldere communicatie met name mbt kostprijs, inschrijving, ... ,
Tekstueel: grote letters, eenvoudige taal, pictogrammen, foto's,
- Programma
Organisch laten groeien en tijd geven aan het proces
Aandacht en ondersteuning voor kwetsbare initiatieven van onderuit
Tijd geven aan individuen, activiteiten, groepen, ... om zich te ontplooiën,
Diversiteit aan participatiemogelijkheden, doelgroepen, activiteiten,
organisatievormen en zorg voor synergiën hiertussen.,
Balans zoeken tussen kwalitatief aanbod en kansen geven,
- Ruimte
Mogelijkheden om zich de ruimte toe te eigenen,
Multifunctioneel, open karakter,
Lage fysieke en mentale drempel om binnen te treden,
Infrastructuur die tegen een stootje kan,
Minimum aan hygiëne en orde

Vraag:

Vrijwilliger O.666 in de Kantine:

'Gemeenschapsruimte is heel belangrijk idd, die bruggen slaat tussen de partners en de bewoners. De Kantine is een van de sterke punten in O.666 Als emulgator, de cement in de werking. Resultaten zijn er. Eerst is er wantrouwen, maar na 4 maanden intensieve werking, zie je een groot wederkerend publiek uit verschillende hoeken. Met de ondersteuning van de coördinator.'